

Universitetet i Oslo
Box 1048 Blindrn
0316 OSLO
Att. Henrik Hovland Svensen

Saksbehandler, innvalgstelefon
Jørgen Liebig-Larsen,

Tillatelse til prøvetaking i Geitungsholmen naturreservat

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir Statsforvalteren dispensasjon fra verneforskriften for Geitungsholmen naturreservat for å samle inn steinprøver til vitenskapelig formål. Det er stilt vilkår til vedtaket.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 10.05.2022. Det er søkt om tillatelse til å samle inn steinprøver i Geitungsholmen naturreservat.

I søknaden oppgis det at lokaliteten er av stor geologisk verdi, men har ikke blitt undersøkt eller prøvetatt i moderne tid. Det søkes om å samle inn 20-30 små prøver (ca. 50 gram per prøve) i utvalgte lag inn mot den vulkanske gangen av rombeporfyr. Prøvene kan tas ut uten for store synlige inngrep og vil sort sett dreie seg om flak av skifer og et par prøver av rombeporfyren. Prøvene skal inngå i et forskningsprosjekt der målet er å forstå geokjemien til utvalgte grunnstoffer når de utsettes for høye temperaturer rundt en vulkansk gang. Prosjektet gjøres i samarbeid mellom forskere ved UiO, Naturhistorisk museum i Oslo og Univ. Oxford.

Hvorfor prøvene må tas fra akkurat Geitungsholmen naturreservat begrunnes slik: «Vi trenger en lokalitet der en tykk vulkansk gang kutter gjennom skifer som er rik på organisk materiale. Denne holmen er unik og veldig godt blottlagt på grunn av nærheten til strandsonen, og en lignende lokalitet finnes ikke i Oslofeltet så vidt jeg vet.»

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Geitungsholmen naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Geitungsholmen naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 16.07.2009. Formålet med verneområdet er å beskytte en viktig lokalitet for forståelse av Oslofeltets

fossilførende bergarter. Videre er formålet å ta vare på en tilnærmet urørt holme, samt tilgrensende sjøområder, med det naturlige tilknyttede plante- og dyreliv. Området er egenartet ved å ha særlig verdi som hekkeområde for sjøfugl. Ifølge verneforskriftens § 3 nr. 4 er hammerbruk, kiling, boring, sprenging og innsamling av prøver fra fast fjellet eller løse steiner forbudt. Videre er dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, fredet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelser, jf. § 3 nr. 2. Det er forbud mot all ferdsel på land og i sjø i sone A i reservatet i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli.

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til innsamling av steinprøver. Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering

Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om geologiske verneområder anses å være god. Mye kunnskap er samlet i forvaltningsplan for geologiske verneområder i Oslo, Akershus og deler av Buskerud. Geitungsholmen naturreservat er en liten øy utenfor Slemmestad på ca. 19 daa. Holmen er tilnærmet urørt, og utgjør sammen med flere lokaliteter ved Slemmestad lagrekken fra mellomkambrium til mellomordovicium. De viser en strukturell enhet og gir meget viktige opplysninger om virkningene av den Kaledonske fjellkjedefoldningen i Oslofeltet. Den østlige delen består av en vakker antyklinalfold. En rombeporfyrgang og flere forkastninger skjærer igjennom holmen i nord-sør-retning. Området har stor betydning for både forskning og undervisning.

Kunnskap om den samlede belastningen skal ligge til grunn for vurderingen. Dette innebærer at virkningene av innsamling av steinprøver skal vurderes i sammenheng med andre effekter på det samme naturmangfoldet. Ved en gjennomgang av verneområder som er omtalt i forvaltningsplanen er det generelt inntrykk at tilstanden i verneområdene er god i den forstand at de geologiske verdiene er intakte og i liten grad ødelagt. Den største kilden til ødeleggelse ser ut til å være koblet til tråkkslitasje, uheldig plassering av bål og engangsgriller, samt mindre inngrep knyttet til brygger, stier, trapper og lignende. De viktigste forvaltningstiltakene i de geologiske verneområdene er at berggrunnen ikke blir skadet og at de blir holdt åpne og tilgjengelige for forskning og undervisning. Tiltaket vil medføre en viss forringelse, men vi anser imidlertid at denne hendelsen ikke vil føre til stor belastning på området. Det skal benyttes skånsomme metoder under arbeidet (jf. § 12). Vi regner også med at forskningsmiljøet tilknyttet UiO, Naturhistorisk museum og Univ. Oxford har erfaring med tilsvarende arbeid og vi forutsetter at innsamlingen skjer på best mulig måte. Det innebærer at innsamlingen skal foregå på mest mulig skånsom måte som ikke fører til nevneverdige synlige skader på den vulkanske gangen. Tiltaket skal ikke føre til større sprekker eller «sår», og løse steiner/prøver skal benyttes der det er mulig.

Statsforvalteren legger til grunn at det foreligger nødvendig kunnskap om naturverdiene og virkningene av tiltaket. Førre-var-prinsippet tillegges derfor liten vekt i denne saken.

Etter vår vurdering vil innsamling av steinprøver ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilklårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er oppfylt.

Det søkes også om tillatelse til å ta dronebilder for å dokumentere prøvetakingen. Dere oppgir at det er snakk om en flygning på om lag 10 minutter for å få et oppdatert geologisk kart som skal brukes i en publikasjon med resultatene. Verneforskriftens § 3 nr. 2 sier at dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade, ødeleggelse og unødigg forstyrrelse. Vi anser ikke en flygning med drone på om lag 10 minutter i august/september som unødigg forstyrrelse, og vi har derfor konkludert med at det ikke er nødvendig med en dispensasjon for flygningen.

Vedtak

Statsforvalteren gir tillatelse til søknad om å samle inn steinprøver i Geitungsholmen naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilklår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Prøvene skal tas uten for store synlige inngrep/skader
- Løse steiner/prøver skal benyttes der det er mulig
- Det skal samles maksimalt 30 små prøver (ca. 50 gram per prøve)
- Tiltaket skal gjennomføres i august eller september, og ta mest mulig hensyn til sjøfugl
- Tiltaket skal utføres innen 30.09.2022.
- Rapport med bilder og mengde steinprøver samlet inn skal sendes til Statsforvalteren i Oslo og viken, og merkes 2022/15065
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Dere kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernafdelingen

Jørgen Liebig-Larsen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent